

HEADLINES
RADIO SHOW
 TACKLING FASCINATING MODERN
 CONTROVERSIES FROM
 A HALACHIC PERSPECTIVE
with
DOVID LICHTENSTEIN

Aliya to Har HaBayis

Shiur# 482 | Sep 7th 2024

הע"ה, ירושלים ת"ז, אלול תשכ"ז

הודעה ואזהרה

לכל אחינו בני ישראל בארץ ובחוץ לארץ הי"ו,

אהר שזכינו בחסדי השי"ת שחר הקדש והמקדש המדת ישראל נמצא ברשותנו, ורבים מהמון בית ישראל נוהרים להוות עין בעין את מקום הקדש והמקדש, ויש מהם שנכנסים בשטח הר הבית אשר מדורי דורות אנו מוורים ונמנעים מלהיכנס בכל שטח הר הבית כולו פן ניכשל הי"ו באיסור המור בפגיעה בטהרת המקום הקדוש הזה.

זאת ועוד, ברבות הימים נעלם מאתנו המקום המדויק של המקדש וכל הנכנס אל שטח הר הבית עלול להכנס מבלי יודעים אל מקום המקדש וקדש הקדשים, ואז ייכשל באיסור המור של כרת הי"ו.

לפיכך אנו הוררים ומוזהרים על מה שהזהרנו מכבר שכל יהוין איש ואשה להכנס לכל שטח הר הבית, בלי הבדל דרך איזה שער שנכנסים בו, ומלבד עצם הזהירות מאיסור המור זה של פגיעה בטהרת מקום הקדש והמקדש, יש גם מצווה רבה של מורא המקדש ושמירתו.

ובזכות זאת יזכנו הקב"ה לתשועתו המהירה להחיש גאולתנו השלמה ונשמה להוות בנועם ה' ולקבך בדוכלו ולעבדו בלבב שלם במהרה בימינו אמן.

איסור יהודא אונטרמן	יחזקאל אברמסקי	יצחק ניסים
יוסף שליו אלישיב	אלעזר י. וולדינגברג	צבי טרקוביץ
שלמה זלמן אורבך	יעקב יצחק וכימפויגל	אפרים סוקולובר
יהושע מנחם ארנברג	שמואל ברוך ורנר	סלמן חוני עבודי
אברהם אדלר	אברהם ורנר	רפאל עבו
יצחק אריאלי	דב וולנר	יקותיאל עזריאלי
יצחק אבוחצירא	טאיר ואעקנין	יהושע פיטוסי
ח.י. הלוי אושפיזאי	בצלאל זולטי	יעקב פינק
ישראל אליזרע	שלמה יוסף זיין	יהושע קניאל
יצחק סיני אדלר	שלמה טנא	צבי יהודא קוק
יוסף בבליקי	ב.ס. טבורש	שלמה קרליץ
ישראל בארי	שמאל ישראל	שמחה הכהן קפלן
אלעזר גילדשטיט	עובדיה יוסף	יצחק קליין
ישעיהו גילדשטיט	מרדכי יפה- שליונגר	אשר קרשמין
י.ו. דיסקין	יעקב לנדא	פסח קוקיס
עובדיה הדייא	משה לזין	אריה לייב רבין
ש.י. הלוי	משה לוי	יעקב רוזנטל
חיים דוד הלוי	יוסף משאש	יוסף שרביט

חשן משפט רלא הלכות אונאה ומקח טעות

ההרין מוזלזין. קן הוא לשון הגמרא פרק המקבל [דף ק"ז ע"ב] אמר רב יודא ד' אמות דלניגרא וזל טהו דלטהרה לא ממשחטו כלל. וז"ל רש"י [ד"ה] ארבע אמות דלניגרא, אמת המים שהמשיטוה מן הסדר הגדול אל הסדום על פני הנקעה טלה, ומניחין בעלי כל עדה ועדה מלרובע אט אנפיה רוחב ד' אמות שלא מתקלקל שפחה, ומודדין *אומה טלה ביחד, ומניינין אמות שלא יתרושו מן הסיוט ולחוק. לא ממשחטו כלל, אלא כזאמת הדעת יחסנו כדי שיהא ניכרים לעינים שהן שלימות ורצונות, עכ"ל: סעיף י"ח § דא יסדרד ד'א' בימות החפזה. שאו הסגל מתיבט ומתקרב: סעיף י"ט § ד'ו' *שוב בתשובה הגונה. פירוש, משום ד'א' להשיב לבטלים כיון דלא יוכל לידע למי מדד ומה פעמים מדד להן, ואף יש לו משונה קצת במאי דיטל לעשות בו נכרי רבים וכמו שאתנו [ב"ק צ"ד ע"ב] גמולתי ובמלוא ברביעית דלין יודעין ממי גזלו וממי לקחו ריבית, מימ' חין זה משונה הגונה, מש"כ

אצטע מוזקרא רואים אונאה [ב"ב ע"ג] מלאה כרכום. יז *ארבע אמות הסמוכים להרין מזולזין במדידתן והסמוכים לשפת הנהר אין מודדין אותם כלל מפני שהם של בני רשות הרבים. יה *המודד את הקרקע *לא ימודד לאחד בימות החמה ולאחר בימות הגשמים מפני שהחבל מתקצר בימות החמה לפיכך אם מדד בקנה או בשלשלת וכיוצא בה אין בכך כלום. יט *עונש המדות והמשקלות קשה מאד *לא שאי אפשר למודד או לשוקל שקר *לא לשוב בתשובה הגונה *והרי הוא *לכופר ביציאת מצרים. כ *הייבים בית דין להעמיד ממונים על השערים שלא ירויה כל אחד מה שירצה *שאיין לו לאדם להרויח *לבדברים שיש בהם חיי נפש כגון יינות שמנים וסלתות *אלא השתות *במה דברים אמורים במוכר סחורתו ביהד בלא טורח אבל חנוני המוכר סחורתו מעט מעט שמין לו *לטרחה וכל יציאותיו ומותר עליהם ירויה שתות *במה דברים אמורים בשלא הוקר השער אבל אם הוקר

נצאלו דבני הטור: סעיף כ' § ד' בדברים שיש בהן חיי נפש כו'. עיין פרישה ודרישה [סעיף כ"ח], שם כתבתי והוספתי דלן זה נחלק ל' ענינים להרמז"ס [פי"ד ממכירה ה"א-ב] ובעל הטור [שם], והוא, דבעיקר אוכל נפש הדומה ליינות ושמינים וסלתות, יכול להשמך עד שחום ולא יומר, ודברים שאין בהן אוכל נפש כלל כגון הקושט והלבושה, יכול להשמך כל מה שירצה אפילו כפלי כפלים מהקרקע, ודבר שיש בו ממשקלי אוכל נפש כגון כמון ותבלין והדומה להן, מותר להרויח עד הכפל ולא יומר. והוא דלא כמ"ש הב"י [שם ע"ש: § ד'ו' פ"דו וב' יציאותיו כו'. פירוש, וכל זה נחשב לקרן, ושחום מהכל מותר לו להרויח נוסף על הקרן, והוא טפי מאילו לא הרויח אלא שחום מהקרן. וגם נראה דדוקא כזה דמוכר מעט מעט כריך לקן לו שבר טרחו נוסף על הרויח, מש"כ בשאר סוגרים וכמו שכתבו הטור והמחבר בסוף סעיף כ"ח [טור סעיף ל"ט ומחבר] בסוף סעיף כ"ח כהנאה ומתן באמונה, ועיין פרישה [סעיף כ"ח]:

השער ימכור כפי היוקר *והני מילי היבא דאיבא בית דין דפרשי לכולהו מוכרים לזבני הכי אבל אי כל חד

רנ מאירת עינים

חשן משפט רלא הלכות אונאה ומקח טעות

מאירת עינים

ד'ה' § א' מחויב האי *לחודיה כו'. פירוש, כיון דאין שם כ"ד והמגד משהו [פי"ד ממכירה ה"ב] ודלא כצ"י [שם], ועוד יש בו טורח למנות, ושאר מוכרים אינן שמין על לז ועונשים על מה שאמרו מו"ל מרובה וריות מעט לעני הממחר בעיירות לקטוב בליים עכ"ל: סעיף שלא יסחכרו יותר משחום, אף זה הירא את דבר ה' אין נכין לומר כזה. כ"ד § ד'ו' אין אוצריין כו' עד שרובו ישראל. כ"כ ג"כ הטור והטור [סעיף כ"ח] מתיים בטעמו וכמו ז"ל, די שלמי פירי דדיה מזוני [סעיף כ"ט] והר"ש [ב"ב פ"ה ס"י כ"ט]. ומדלא כתבו [הרמב"ם פי"ד אחריו] ביוקר ואפסידוהו לו לתדיה בדים לא מפסדין, עכ"ל. ואין נכין לפשע דמיירי דשאר המוכרים הן גוים, ועיין לעיל סוף סימן קנ"ו דכתבו ד"ה הטור [סעיף י"ד] (והמתנה) [ה"ה] [סעיף ה"ז] דומה לזה בהקדמת מכירת סחורת מ"ת, ע"ש: § סעיף כ"ב § ד'ו' אלא התגר הראשון כו' עד בקרן. פירוש, "בקרן" שלו, והיינו כאשר קנאן מלוקח ראשון. ודוקא בנינים שאין שפתי למכור אלא איש אחד מחזיר וקונה מהרבה בעלי בתים א' א' ומוכרן, ומנאל דנתיק השער, אכל כשאר ענינים מותר דלס ימכור זה ביוקר ומאלו אחרים שימכרו בזה, כ"כ רש"ם סוף פרק הספינה [ב"ב] ריש דף ל"א [ד"ה תרי]: § ויש מי שאומר שפותר *השתכר כו'. לשון הברייתא [שם] הוא אין משתכרין פעמים בנינים, ואיכא זה חרי ליטני גמרא א' מפרש תגר לתגר וא' מפרש עד הכפל: מאן בביצים עד הכפל. ברש"ם כתוב שם [ד"ה בביצים] כ' עעמים, מאל שאין בהן כ"כ חיי נפש [וכ"כ הטור [סעיף כ"ח]

זבין בכל מה דיכול *לא מוחיב האי לחודיה לזבני בוזל. כא *כל המפקיע שעדים שמוכר יותר מהראוי רשאים להלקותו ולענשו כפי הראוי לו. כב *אין משתכרין בביצים פעמים *אלא התגר הראשון הוא מוכרן בכשר והלוקח ממנו מוכרן בקרן בלבד *ויש מי שאומר שמותר להשתכר *בביצים עד הכפל אבל לא יותר. כג *אסור לעשות סחורה בארץ ישראל בדברים שיש בהם חיי נפש אלא זה מביא מגרנו ומוכר וזה מביא מגרנו ומוכר כדי שימכרו בוזל *ובמקום שהשמן מרובה מותר להשתכר בשמן. כד *אין אוצריין פירות שיש בהן חיי נפש בארץ ישראל *וכן בכל מקום שרובו ישראל *במה דברים אמורים בלוקח מהשוק אבל לאצור הגדל בשלו מותר ובשנת בעורת לא יאצור יותר מכדי פרנסת ביתו *לשנה. כה *כל המפקיע שערים או שאצור פירות בארץ ישראל או במקום שרובו ישראל *הרי זה כמלוה ברבית.

והמגד משהו [פי"ד ממכירה ה"ב] ודלא כצ"י [שם], ועוד יש בו טורח למנות, ושאר מוכרים אינן שמין על לז ועונשים על מה שאמרו מו"ל מרובה וריות מעט לעני הממחר בעיירות לקטוב בליים עכ"ל: סעיף שלא יסחכרו יותר משחום, אף זה הירא את דבר ה' אין נכין לומר כזה. כ"ד § ד'ו' אין אוצריין כו' עד שרובו ישראל. כ"כ ג"כ הטור והטור [סעיף כ"ח] מתיים בטעמו וכמו ז"ל, די שלמי פירי דדיה מזוני [סעיף כ"ט] והר"ש [ב"ב פ"ה ס"י כ"ט]. ומדלא כתבו [הרמב"ם פי"ד אחריו] ביוקר ואפסידוהו לו לתדיה בדים לא מפסדין, עכ"ל. ואין נכין לפשע דמיירי דשאר המוכרים הן גוים, ועיין לעיל סוף סימן קנ"ו דכתבו ד"ה הטור [סעיף י"ד] (והמתנה) [ה"ה] [סעיף ה"ז] דומה לזה בהקדמת מכירת סחורת מ"ת, ע"ש: § סעיף כ"ב § ד'ו' אלא התגר הראשון כו' עד בקרן. פירוש, "בקרן" שלו, והיינו כאשר קנאן מלוקח ראשון. ודוקא בנינים שאין שפתי למכור אלא איש אחד מחזיר וקונה מהרבה בעלי בתים א' א' ומוכרן, ומנאל דנתיק השער, אכל כשאר ענינים מותר דלס ימכור זה ביוקר ומאלו אחרים שימכרו בזה, כ"כ רש"ם סוף פרק הספינה [ב"ב] ריש דף ל"א [ד"ה תרי]: § ויש מי שאומר שפותר *השתכר כו'. לשון הברייתא [שם] הוא אין משתכרין פעמים בנינים, ואיכא זה חרי ליטני גמרא א' מפרש תגר לתגר וא' מפרש עד הכפל: מאן בביצים עד הכפל. ברש"ם כתוב שם [ד"ה בביצים] כ' עעמים, מאל שאין בהן כ"כ חיי נפש [וכ"כ הטור [סעיף כ"ח]

משו"ה לא כתבוהו:

ומסרו למשמש שילך אתו, וכאשר בא הביתה לקח אביו המטפחת מעיניו, וכשנעשה בר מצוה אמר לו מהיום והלאה אינך צריך לזה, עד עתה הי' לך

דבריו הקדושים, וז"ש חסדי ד' כי לא תסנו, פי' זהו החסד הנסור שאיננו בא לתכלית התמימות ויש לו עוד מלחמת היצר כרו שיהי' לו עוד חיות בעוהזו כנ"ל עכ"ל. רבו הקדוש הרבי ר' מאיר מאפמ"א זצ"ל בעהמח"ס אור לשמים טובא בספרו תפארת שלמה על המועדים ברף סיג לשמיני עצרת בזה"ל בשם הרב הקדוש מוהר"מ מאפמ"א ולחיה פירש ד' עזו לעמו יתן וכו' פי' שהקב"ה נתן עזו לשון ענות, שיערב לבם לנשת אליו אל הרנה ואל התפלה, האמנם כי הלב יורע מרת נפשו כי שפל מצבו, הם מתחזקים ובוחמים בישועתו, כי לא בזה ולא שקץ ענות עני, ובס' תפא"ש עהית פרישת ראה בדיה כי אם אל המקום וכו' כתב בזה"ל וזהו סאמר הגמרא ברכות אריי פי' נכנסתי לחורבה אחת מחורבת ירושלים להתפלל בא אליהו ז"ל ושמר לי על הפתח וכו' עיי"ש, ויש להבין מה שמירה שצריך על הפתח, אך הוא כנ"ל שרי' שם על לבו להתפלל ער חורבן ירושלים, לכן מיד בא אליהו ז"ל המעלה כל התפלות, ושמר על פתחי פיו כמ"ש אר' שפתי תפתח, הנה שמר איתו לכל יבא לו מחשבה ורה בתפלתו ותעלה לרצון לפני השי"ת, וכמו שאמר אדומ"י הרב הקדוש ר"מ מאפמ"א זי"ע כי צריך בימים הקדושים לזכור אליהו הנביא שיעורר האבות ויעלו התפלות לרצון כנ"ל, וזהו פעולת אליהו הנביא מעולם אצל כל ישיבות הצדיקים להעלות תורתם ותפלתם, וז"ש הנה אנכי שולח לכם את אליהו הנביא לפני בא יום ד' ונגו' והשיב לב אבות על בנים ונגו', פי' שולח לכם אליהו הנביא להעלות התפלות שיהי' לפני בא יום ד' שיתפללו על אריכת הגלות וחורבן ביהמ"ק, וזהו והשיב לב אבות על בנים שהאבות הקדושים יסייעו לזה כדברי אדומ"י רבי ר' מאיר זצ"ל הנ"ל עכ"ל:

חיים

מערכת הבית

נפש

מח

יד. בית המקדש ראיתי לעט"ר מוריני ורבינו הרב הגדול מרן זקני בעל חקרי לב נר"ו בדרשותיו דחקר חקירת חכם דאיך הקב"ה שרף הבית המקדש וממרום שלח אש דהרי קי"ל הנותץ אפי' אבן אחת מן המזבח לוקה מדכתיב לא תעשון כן לה' אלהיכם כמו שדרשו בספרי והביאו רש"י בחומש, וכ"כ הרמב"ם בפ"ו מה' יסודי התורה וידוע מכמה מדרשי רז"ל דהקב"ה שומר המצות ואם כן קושיא לאלהינו איך התיר לעצמו לאו זה דשריפת המקדש

Riddles of the Week

#1

רבי עקיבא איגר אורח חיים סימן קנ סעיף א

כופין בני. וכ' הר"ד ערמאה בפירוש להרמב"ם דאפי' אצל ביהכנ"ס אסור מדרבנן:

#2

רש"י פרשת שופטים פרק יח פסוק יג

תמים תהיה עם ה' אלהיך - התהלך עמו בתמימות ותצפה לו ולא תחקור אחר העתידות, אלא כל מה שיבא עליך קבל בתמימות ואז תהיה עמו ולחלקו:

תלמוד בבלי מסכת הוריות דף יב עמוד א

אמר רבי אמי: האי מאן דבעי לידע אי מסיק שתיה אי לא, ניתלי שרגא בעשרה יומי דבין ראש השנה ליום הכפורים בביתא דלא נשיב זיקא, אי משיך נהוריה נידע דמסיק שתיה. ומאן דבעי למיעבד בעיסקא, ובעי למידע אי מצלח אי לא מצלח, לירבי תרנגולא, אי שמין ושפר מצלח. האי מאן דבעי למיפק [לאורחא], ובעי למידע אי חזר ואתי לביתא אי לא, ניקום בביתא דחברא, אי חזי בבואה דבבואה לידע דהדר ואתי לביתא.

שולחן ערוך אורח חיים הלכות לולב סימן תרסד סעיף א

כתבו הראשונים ז"ל שיש סימן בצל הלבנה בליל הושענא רבה מה שיקרה לו או לקרוביו באותה השנה; ויש מי שכתב שאין לדקדק בזה, כדי שלא ליתרע מזליה, גם כי רבים אינם מבינים הענין על בריו; ויותר טוב להיות תמים ולא לחקור עתידות כנ"ל.